

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za czas od 1. grudnia 1894 do 30. listopada 1895.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 24. stycznia 1895 przyjął Wysoki Sejm do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowych wolnych składów publicznych we Lwowie i Krakowie za czas od 1. stycznia do 30. listopada 1894.

W sprawozdaniu rzezonem podaliśmy do wiadomości Wysokiemu Sejmowi, że Najwyższem postanowieniem z 7. lipca 1894 sankcyonowaną została uchwała Wysokiego Sejmu z 12. lutego 1894, przyjmująca na kraj gwarancję za zobowiązania wynikające z odnośnych ustaw, a w szczególności gwarancję tak wobec składających towary, jak wobec zarządu państwa i skarbu państwowego z powodu przyszłego rozszerzenia dotychczasowych koncesyi kraj. wolnych składów publ. we Lwowie i Krakowie na dział towarowy z wyłączeniem olejów uniwersalnych - oraz, że na tej podstawie przerobił Wydział krajowy w zupełności dotychczasowe regulamina obydwu składów i podaniem z 6. listopada 1894 L. 40.454 wniesionem za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa, upraszał c. k. Ministerstwo handlu o rozszerzenie dotychczasowych koncesyi składów krajowych na powyższy dział towarowy, zatwierdzenie wspomnianego wyżej regulaminu i uwolnienie kraj. składów od obowiązku składania kaucyi wymaganej ustawą z 28. kwietnia 1889 Nr. 64 Dz. p. p.

W odpowiedzi na powyższe podanie udzieliło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 10. kwietnia 1895 L. 3564/pr. reskrypt c. k. Ministerstwa handlu z 24. marca 1895 L. 11903, mocą którego toż c. k. Ministerstwo w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu zezwoliło, ażeby dotychczasowe koncesye z 28. grudnia 1889 L. 53.709 i z 31. stycznia 1890 L. 2161 róższerzone zostały na dział towarowy wogóle z wyłączeniem olejów mineralnych i towarów wyłączonych od przechowywania w publicznych domach składowych.

Równocześnie uwolnione zostały obydwa krajowe składy od obowiązku składania kaucyi. Przyczem zastrzegło sobie jednak c. k. Ministerstwo skarbu wydanie takich zarządzeń, jakie okażą się potrzebne z powodu rozszerzenia agend obydwu składów, a to w kierunku nadzoru skarbowego oraz manipulacyi cłowych i podatkowych

Co do projektu regulaminu wreszcie, zażądało c. k. Ministerstwo handlu wspólnie z c. k. Ministerstwem skarbu i sprawiedliwości - wprowadzenia zmian poszczególnych w powołanym wyżej skrypcie.

Wszystkie żądane zmiany Wydział krajowy przyjął i na nowo przerobiony projekt regulaminu przedłożył c. k. Ministerstwu handlu za pośrednictwem c. k. Prezydium Na-

miestnictwa odezwą jeszcze z 7. maja 1895 L. 25.238. W podaniu tem zaprotestował Wydział krajowy przeciw zamierzonemu przez c. k. Ministerstwo skarbu nowemu obciążeniu funduszu krajowych składów względnie funduszu krajowego kosztami rzekomo zwiększonej kontroli skarbowej, skoro przecie nawet nieznanym jest przyszły ruch towarów wogóle i skoro dział towarowy ma być pomieszczony w dotychczasowych magazynach. Wydział krajowy wykazał przytem cyfrowo, jaki fundusz krajowy poniósł dotąd straty z powodu utrzymywania tych składów i jaki był obrót towarów cłowych lub podlegających opodatkowaniu, a opierając się na danych odnoszących się do tych ostatnich towarów, upraszał o niższenie ryczałtu rocznego w kwocie 300 zł. opłacanego za dozór skarbowy kraj. składu we Lwowie (w Krakowie opłaca się taki sam ryczałt).

Zarazem przedstawił Wydział krajowy w swem podaniu prośbę, ażeby c. k. Ministerstwo skarbu aż do chwili wydania nowych przepisów skarbowych o wydawanie próbek spirytusu, pozostawiło w mocy dotychczas obowiązujące postanowienie regulaminu pozwalające pobierać próbki poniżej hektolitra, mimo że w myśl § 66. ustawy wódczanej z r. 1888 ze składu wolnego nie wolno wywozić mniej jak hektolitr wódki.

Podług odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 12. listopada 1895 L. 10736/pr. odesłane zostało powyższe podanie Wydziału krajowego do c. k. Ministerstwa handlu piśmem z 5. czerwca 1895 L. 5258/pr., lecz dotąd nie nadeszła jeszcze decyzja.

Tymczasem c. k. Dyrekcyja okręgu skarbowego we Lwowie odezwą z d. 22. listopada 1895 L. 25.302 udzieliła Wydziałowi krajowemu jako zarządzającemu kraj. składem we Lwowie instrukcyę (L. W. 76.688/95) wydaną przez c. k. Ministerstwo skarbu re-skryptem z 15. października 1895 L. 41.551 w porozumieniu z król. węgierskiem Ministerstwem skarbu, pozwalającą pod warunkami w tej instrukcyi bliżej określonymi, wydawania ze składu wolnego próbek wódki w ilości nie większej jak jednego litra dla pojedynczej przesyłki. Instrukcyja ta ma wejść w życie dopiero po zatwierdzeniu nowego regulaminu dla krajowych składów we Lwowie i Krakowie.

Magazyn i suteryny w kraj. składzie we Lwowie, oraz magazyn parterowy (szopa) Nr. 3 wraz z suterynami magazynu murowanego w Krakowie, zostały już do przyjęcia towarów urządzone. Z krakowskiem zaś Towarzystwem ubezpieczeń przeprowadził wydział krajowy rokowania o zabezpieczenie od ognia towarów.

Również taryfa przyszłych towarów została już ułożoną, a druk jej nastąpi razem z nowym regulaminem, skoro tylko ten regulamin zatwierdzony nadejdzie. Z chwilą ogłoszenia regulaminu i taryfy w myśl §. 10 ustawy z 28. kwietnia 1889 Nr. 64 dz. p. p. w urzędowej „Gazecie lwowskiej“ i „Dzienniku rozporządzeń dla kolei i żeglugi“ w Wiedniu, dokonaniem zostanie otwarcie działu towarowego.

Do preliminarzy krajowych składów na r. 1896, objętych preliminarzem funduszu krajowego, Wydział krajowy idąc za zdaniem komisji budżetowej, wyrażonem w jej sprawozdaniu o preliminarzach kraj. składów na r. 1895, nie wstawił żadnych dochodów ani wydatków z tytułu wprowadzić się mającego działu towarowego.

Z powodu niemożliwości pozostawienia nadal biura zarządu kraj. składu we Lwowie w walących się przybudówkach — o czem Wydział krajowy już kilkakrotnie zdawał sprawę Wysokiemu Sejmowi — oraz zgodnie z opinią komisji gospodarstwa krajowego, wyrażoną w zeszłorocznem jej sprawozdaniu o zarządzie kraj. składów za r. 1894, zmuszony był Wydział krajowy przy ulicy Gródeckiej pod Nr. 83 naprzeciw krajowego składu nająć pomieszczenie na biuro, składające się z 3 pokoi, 2 przedpokoi i 2 kuchen za rocznym czynszem po 530 zł. w. a. na czas dwuletni od 15. września 1895 począwszy.

Rachunek bieżący 4% otworzony obydwu krajowym składom w funduszu krajowym, przedstawia się jak następuje:

Krajowy skład we Lwowie z końcem roku 1894 nie był nie dłużnym funduszowi krajowemu.

W ciągu roku zaś 1895 otworzono mu do L. W. 24.897 i 66.989/95 rachunek razem na 10.000 zł., z czego podjął dotąd kwotę 9.000 zł.

Krajowy skład w Krakowie dłużny był funduszowi krajowemu z końcem r. 1894 sumę 19.000 zł. w. a. do L. W. 35.709/95 otwarto mu nowy rachunek na 15 000 zł., z czego pobrał 5.626 zł., zwrócił zaś w ciągu roku 1895 kwotę 14 626 zł. w. a.

W sprawie decentralizacji składów, poruszonej przez komisję gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu jej o zarządzie kraj. składów za rok 1892 otrzymał Wydział krajowy dołączoną /./ w odpisie odpowiedź Prezydenta generalnej Dyrekcji i kolei państwowych z 15. marca 1895 L. 27.580, podług której generalna Dyrekcja oświadczyła, jedynie gotowość podjęcia się budowy domów składowych, na rachunek stron interesowanych i przyznania jak najdalej idących ułatwień co do połączenia domów tych z torem kolejowym na odnośnych stacyach.

Gdy zaś Wydział krajowy stanowczo przeciwny jest temu, aby powyższe domy składowe budować kosztem funduszu krajowego, a komisja gospodarstwa krajowego w swem sprawozdaniu o zarządzie kraj. składów za r. 1892 takie same zdanie wyraziła, przeto udzielił Wydział krajowy odpis powyższej odpowiedzi pismem z 18. kwietnia 1895 L. 20.169 wraz z odpisem odpowiedzi w tej sprawie c. k. Ministerstwa rolnictwa z 9. listopada 1893, L. 15.577 obydwu c. k. Towarzystwom mianowicie gospodarskiemu we Lwowie i rolniczemu w Krakowie do dalszego zużytkowania.

Na rekursa Wydziału krajowego przeciwko wymiarowi podatku domowo-czynszowego od magazynów zbożowych obydwu krajowych składów, Wydział krajowy dotąd nie otrzymał żadnej decyzji.

Administracja podatkowa we Lwowie wezwała nadto Wydział krajowy do złożenia fasyi o magazynu spirytusowego we Lwowie. Sprawa ta oddaną została syndykowi Wydziału krajowego, Dr. Bielińskiemu.

W personalu zarządu kraj. składów zaszła w ciągu roku ta zmiana, że w dniu 20. lipca 1895 zmarł dyrektor kraj. składu w Krakowie Franciszek Granatowski, który dekretem z 8. marca 1890 L. 7.852 mianowany prowizorycznym buchalterem krajowego składu we Lwowie z płacą 1.500 zł., wstąpił do służby 18. marca 1890. Dekretem zaś z 20. marca 1894 L. 12.784 mianowany został prowizorycznym dyrektorem kraj. składu w Krakowie z płacą 2.000 zł.

Wydział krajowy przyznał na pokrycie kosztów pogrzebu śp. Granatowskiego kwotę 150 zł., nie mając zaś prawa do przyznania zaopatrzenia pozostałej wdowie i dwojga małym dzieciom, uchwałą swą z 27. sierpnia 1895 L. 52.143, przyznał dla tych dzieci do rąk Zofii Jakubowskiej jako siostry zmarłego kwotę 200 zł., tytułem jednorazowej zapomogi na utrzymanie sierót Ludwika (15 lat) i Zofii 13 (lat) Granatowskich.

Zastępstwo zmarłego dyrektora poruczył Wydział krajowy na podstawie wyniku wysłanej w tym celu komisji, Mieczysławowi Starzewskiemu, pełniącemu służbę w kraj. składzie w Krakowie od 1. stycznia 1894 i postanowił utrzymać to prowizoryum, w razie zaś koniecznej potrzeby rozpisać w swoim czasie konkurs na posadę dyrektora

Obrót zboża, spirytusu i warrantów w obydwu krajowych składach od ich otwarcia, t. j. od r. 1890 do końca 1894 przedstawia się jak następuje:

A) Zboże we Lwowie.

1890 przyjęto krajowego	58·7 wagon.	wydano	32	wagonów	razem	90·7 wagonów
transitowego	—	„	—	„	„	—
razem	58·7	„	32	„	„	90·7

1891	przyjęto krajowego	264·3	wagon.	wydano	210	wagonów	razem	474·3	wagonów
	transitowego	93	"	"	30	"	"	123	"
	razem	357·3	"	"	240	"	"	597·3	"
1892	przyjęto krajowego	223	wagon.	wydano	231	wagonów	razem	454	"
	transitowego	2·4	"	"	65	"	"	67·4	"
	razem	225·4	"	"	296	"	"	521·4	"
1893	przyjęto krajowego	287·7	wagon.	wydano	299·3	wagonów	razem	587	wagonów
	transitowego	21·5	"	"	11·7	"	"	33·2	"
	razem	309·2	"	"	311	"	"	620·2	"
1894	przyjęto krajowego	223	wagon.	wydano	236·8	wagonów	razem	459·8	wagonów
	transitowego	21·3	"	"	28	"	"	49·3	"
	razem	244·3	"	"	264·8	"	"	509·1	wagon.
				Zapasy z końcem roku 1894 krajowego				47·1	wagon.
				transitowego				3·6	wagon.

B) Zboża w Krakowie.

1890	przyjęto krajowego	459·2	wagon.	wydano	390	wagonów	razem	849·2	wagonów
	transitowego	261·9	"	"	231·6	"	"	493·5	"
	razem	721·1	"	"	621·6	"	"	1342·7	wagon.
1891	przyjęto krajowego	892·4	wagon.	wydano	926·1	wagonów	razem	1818·5	wagonów
	transitowego	700	"	"	542·1	"	"	1242·1	"
	razem	1592·4	"	"	1468·2	"	"	3060·6	wagon.
1892	przyjęto krajowego	428·3	wagon.	wydano	558·7	wagonów	razem	987	wagonów
	transitowego	194·8	"	"	350·5	"	"	545·3	"
	razem	623·1	"	"	909·2	"	"	1532·3	wagon.
1893	przyjęto krajowego	295·4	wagon.	wydano	292·8	wagonów	razem	588·2	wagonów
	transitowego	339·5	"	"	308·7	"	"	648·2	"
	razem	634·9	"	"	601·5	"	"	1236·4	wagon.
1894	przyjęto krajowego	324·7	wagon.	wydano	317·5	wagonów	razem	642·2	wagonów
	transitowego	314·8	"	"	286·8	"	"	601·6	"
	razem	639·5	"	"	604·3	"	"	1243·8	"
				Zapasy z końcem roku 1894 krajowego				60·8	wagon.
				transitowego				91·1	wagon.

C) Spirytus we Lwowie.

1890	przyjęto	64·7	wagon.	wydano	61·7	wagon.	razem	129·4	wagon.
1891	"	87·4	"	"	82·9	"	"	170·3	"
1892	"	91	"	"	87·6	"	"	178·6	"
1893	"	91·6	"	"	90	"	"	181·6	"
1894	"	35·7	"	"	41·1	"	"	76·8	"

D) Spirytus w Krakowie.

1890	przyjęto	—	—	wydano	—	—	razem	—
1891	„	46	wag.	„	46	wag.	„	92 wag.
1892	„	18	„	„	18	„	„	36 „
1893	„	3	„	„	1	„	„	4 „
1894	„	2	„	„	4	„	„	6 „

E) Warranty we Lwowie.

1890	wydano na zboże	6	sztuk	wart.	7.030	zł.	ściągnięto	2	sztuk	wart.	1.254	zł.
	na spirytus	22	„	„	79.022	„	„	22	„	„	79.022	„
1891	wydano na zboże	28	„	„	67 181	„	„	14	„	„	13.087	„
	na spirytus	1	„	„	5.700	„	„	1	„	„	5.700	„
1892	wydano na zboże	18	„	„	15.600	„	„	31	„	„	71.770	„
	na spirytus	22	„	„	32.101	„	„	21	„	„	31.041	„
1893	wydano na zboże	37	„	„	29.346	„	„	33	„	„	25.796	„
	na spirytus	21	„	„	33.339	„	„	21	„	„	32.859	„
1894	wydano na zboże	25	„	„	13.826	„	„	31	„	„	19.416	„
	na spirytus	7	„	„	9.451	„	„	4	„	„	5.044	„
	Pozostało z końcem r. 1894											
	w obiegu na zboże							3	„	„	1.660	„
	na spirytus							4	„	„	5.847	„

F) Warranty w Krakowie.

1890	wydano na zboże	71	sztuk	wart.	67.566	zł.	ściągnięto	55	sztuk	wart.	49.792	zł.
	na spirytus	—	„	„	—	„	„	—	„	„	—	„
1891	wydano na zboże	381	„	„	395.369	„	„	228	„	„	240.917	„
	na spirytus	44	„	„	86.924	„	„	44	„	„	86.924	„
1892	wydano na zboże	190	„	„	196.070	„	„	354	„	„	362.966	„
	na spirytus	9	„	„	18.171	„	„	9	„	„	18.171	„
1893	wydano na zboże	3	„	„	3.400	„	„	7	„	„	7.830	„
	na spirytus	—	„	„	—	„	„	—	„	„	—	„
1894	wydano na zboże	29	„	„	61.020	„	„	21	„	„	32.320	„
	na spirytus	2	„	„	3.600	„	„	2	„	„	3.600	„
	Pozostało z końcem roku 1894											
	w obiegu na zboże							9	„	„	29.800	„
	na spirytus							—	„	„	—	„

Wydział krajowy wnosi: Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Lwów dnia 3. grudnia 1895.

Marszałek krajowy:

Stan. hr. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego,

O d p i s

pisma c. k. generaln. Dyrekcyi kolei austriackich z dnia 15.
maja 1895 l. 27580 do Wydziału krajowego.

Die an den gefertigten Präsidenten gerichtete, geschätzte Zuschrift vom 19. Dezember 1893 Zl. 62.379, mit welcher die Frage über Errichtung freier, öffentlicher Lagerhäuser in den wichtigeren Eisenbahnstationen Galiziens angeregt wurde, ist im Wege der k. k. Eisenbahn-Betriebs-Directionen Lemberg und Krakau nach vorausgegangenen gründlichen Erhebungen einem eingehenden Studium unterzogen worden. Das Resultat dieser Studien beehrt sich die k. k. General-Direction nachstehend dem löblichen Landesauschusse mitzuthellen. Es muss vor Allem constatirt werden, dass viele der bereits bestehenden Lagerhäuser nicht nur in Galizien, sondern auch anderwärts keineswegs günstige Resultate aufweisen und kann daher bei dem Umstande, als diese nützlichen Ergebnisse auch für Lagerhäuser mit geeigneter Strassen- und ausgiebiger Bahnverbindung zutreffen, die geringe Frequenz der Lagerhäuser von Lemberg und Krakau nicht ausschliesslich auf die Communicationsschwierigkeiten und den theueren Transport zurückgeführt werden. Andererseits kann nicht übersehen werden, dass soferne diese Kosten und Schwierigkeiten thatsächlich bestehen, sich dieselben nur aus den Kosten der Achszufuhr zu den Bahnstationen und den mit diesem Transporte verbundenen Communicationsschwierigkeiten zusammensetzen, welche eben naturgemäss auch durch den Bau von weiteren Lagerhäusern nicht zu beseitigen sein werden. Das Tarifsystern der k. k. Staatsbahnen, bekanntlich das billigste in Europa, kann in dieser Beziehung die genannten Kosten durchaus nicht ausgleichen; es macht aber auch die Errichtung neuer Lagerhäuser entbehrlich. Denn in der für Galizien massgebenden westlichen Richtung kann das Getreide bei dem bestehenden sehr günstigen Reexpeditionsverfahren ohnedies auch dormalen ab jeder Station des galizischen Netzes entweder in das Lagerhaus Lemberg oder Krakau dirigirt werden, von wo aus dessen Weitersendung im Reexpeditionsverfahren, also ohne Mehrkosten gegenüber dem directen Transporte erfolgt. Trotz dieser rücksichtlich der westlichen Absatzrichtung so sehr günstigen Lage der galizischen Lagerhäuser, insbesondere jenes in Krakau, werden dieselben aber nicht ausreichend belegt.

Diese unzureichende Ausnützung der Lagerhäuser wurzelt eben in einem gewissen, vom Zwischenhandel aus nahe liegenden Gründen kräftigst genährten Misstrauen, welches der Producent insbesondere wegen der umständlichen und schwierigen Belehungsprocedur und anderer die Lager- und Manipulationsspesen erhöhenden Umstände, gegen diese Institution hegt.

Dem Producenten, welchem häufig eine grössere allgemeine Geschäftskennntniss und ein gewisser Ueberblick über die jeweilige Marktlage fehlt, und der daher aus der Lagerung des Getreides nicht den vollen Nutzen ziehen kann, — wird es meist vortheilhafter

scheinen, die Feldfrucht im eigenen Speicher zu belassen und zu einem ihm annehmbar erscheinenden Preise dem Händler zu verkaufen, statt selbe dem Lagerhause zu übergeben und die Lagerhausspesen zu bezahlen.

Wird sohin das Lagerhaus seitens des im Welthandel wenig erfahrenen Producenten gemieden, so wird dasselbe auch vom Zwischenhändler nicht benützt werden, weil derselbe das angekaufte Getreide *konstentlos* in den Speichern der Verkäufer lagern und von da ohne Zugeständniss eines Calo nach Belieben abführen kann; auch ist der Zwischenhändler in seinen eigenen Lagerräumen weder an bestimmte Lohnsätze für die zu bewirkenden Manipulationen noch an die Arbeitsdauer gebunden und wird es immer in seinem Vortheile gelegen sein die Getreidebehandlung ohne Controlle, nach eigener Erfahrung vorzunehmen.

Ohne auf die Erörterung aller dem rationellen und nutzbringenden Betriebe der Lagerhäuser entgegenarbeitenden Factoren weiter einzugehen, bedarf es noch den gemachten Erfahrungen und im Hinblicke auf die Thatsache, dass vorhandene Lagerräume unbenützt stehen, jedenfalls der eingehendsten Erwägung, ob durch blosser Vermehrung der Lagerhäuser und Errichtung derselben an verschiedene Bahnstationen, womit eine Decentralisirung und Vertheuerung der Verwaltungskosten verbunden wäre, eine regere Benützung derselben erhofft werden kann.

Wie immer aber auch die Beantwortung dieser Frage ausfallen mag, die k. k. General-Direction wäre kaum in der Lage, neue Lagerhäuser zu errichten.

Die in dieser Richtung gepflogenen Studien haben nämlich ergeben, dass von den vorhandenen Magazinräumen der Stationen der k. k. Staatsbahnen in Galizien zum Zwecke der freien Lagerung von Getreide keine Räume abgegeben werden könnten, da die Gütermagazine eben nur dem allgemeinen Bedarfe des Publikums genügen. Aber auf die Stationsplätze sind wegen ihrer Beschränktheit nicht geeignet die Herstellung eigener Lagerhäuser zu gestatten, ohne dass hiedurch Flächen occupirt werden, welche für die nächste Zeit zur Verwendung für Zwecke des Eisenbahndienstes frei gehalten werden müssen.

Schliesslich stehen der k. k. General-Direction auch keine Mittel zur Verfügung, um neben den sehr zahlreichen, im Interesse der Sicherheit und Raschheit des Verkehrs, so wie im Interesse der Bequemlichkeit des reisenden und verfrachtenden Publikums dringend nötigen Herstellungen, noch die Errichtung der Lagerhäuser auf Kosten des Bahnärs durchzuführen.

Sollte übrigens die Vermehrung von Lagerhäusern auf Kosten des Landes oder anderer Factoren beabsichtigt sein, so dürften sich hiefür die Stationen Tarnopol, Zborów, Złoczów, Przemyśl, Jaroslau, Stryj, Drohobycz, Stanislaw, Buczacz, Czortków, Rawa ruska, Tarnów und Rzeszów-Staroniwa empfehlen. Die k. k. General-Direction wäre sodann bereit, hinsichtlich der Verbindung der Lagerhäuser mit den Geleiseanlagen der Eisenbahnstation die weitestgehenden Erleichterungen zu zugestehen und über Wunsch auch den Bau der einzelnen Lagerhäuser selbst auf Kosten der Interessenten durchzuführen.

Der Präsident:

Biliński m. p.